

УДК 347.1

Руслан Сербин,*докт. юрид. наук, старший науковий співробітник,
полковник поліції, проректор
Національної академії внутрішніх справ*

ДЕТЕРМІНАЦІЯ ФОРМ БЛАГОДІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті охарактеризовано основні форми благодійної діяльності в Україні. Доведена правова категорія «благодійна діяльність» через дослідження таких правових категорій, як: форма, форма діяльності, форма благодійної діяльності.

Ключові слова: форма, діяльність, форма діяльності, благодійна діяльність, форма благодійної діяльності, гуманітарна діяльність, донорська діяльність.

Метою статті є проведення ґрунтовного дослідження форм благодійної діяльності в Україні.

Дану проблематику досліджували такі науковці, як В. Б. Авер'янов, С. С. Алексєєв, Д. А. Александров, Р. Г. Аפרесян, Д. М. Бахрах, Ю. П. Битяк, І. Л. Бородін, Є. В. Донін, О. М. Донік, Р. А. Калюжний, С. В. Ківалов, Л. В. Коваль, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, В. І. Курило, Д. М. Лук'янець, С. В. Матяж, Р. С. Мельник, С. А. Ошеров, С. В. Тихомиров, Л. А. Сенєка, О. О. Стрельнікова, О. Г. Стрельченко, В. К. Шкарупа тощо. Проте ця тема настільки актуальна, що спонукає до подальшого її дослідження.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи правову категорію «благодійна діяльність», варто зупинитися на формах цього виду діяльності через дослідження таких правових категорій, як форма, форма діяльності, форма благодійної діяльності.

Великий тлумачний словник сучасної української мови поняття форми визначає як спосіб здійснення, виявлення будь-якої дії. У тлумачному словнику поняття «форма» трактується як різновид, структура, конструкція чого-небудь, зумовлена певним змістом [1, с. 1329].

Т. Ф. Єфремова поняття «форма» (лат. forma) розуміє як зовнішній вигляд, зовнішні профілі предмета; встановлений зразок чого-небудь; шаблон [2]. Форма – це вид ззовні, зовнішній обрис, певний визначений порядок [3, с. 45].

Отже, в загальному вигляді **форма** – це спеціальна структура будь-якого процесу. Характер цієї структури зумовлений змістом

процесу, методами, прийомами, засобами, видами відповідної діяльності. Ця структура становить собою внутрішню організацію змісту, що в реальній відповідній дійсності є процесом взаємодії.

Деякі науковці не згодні з тим, що благодійність, волонтерство, меценатство тощо є формами благодійництва, стверджуючи, що це види благодійництва. Із цього приводу необхідно зазначити, що благодійництво – це суспільне явище, яке полягає в добровільній безкорисливій моральній, матеріальній та організаційній допомозі нужденним, яку надають фізичні та юридичні особи на принципах верховенства права, законності, милосердя, моральності, гуманізму та взаємодопомоги.

Зміст цього явища виявляється як раз через окремі форми, тобто зовнішні прояви, а саме через благодійність, волонтерство, меценатство тощо.

Вид, своєю чергою, – це ситематизаційна категорія, що охоплює предмети та діяльність за спільними ознаками. Благодійність, волонтерство, меценатство мають спільні ознаки, що характеризують їх і дають можливість стверджувати, що вони є одним родовим явищем – благодійництвом.

Отже, не є хибним стверджувати, що благодійність, волонтерство, меценатство можуть виступати у двох іпостасях – як форма і вид благодійництва.

Зрештою, форма діяльності – це зовнішній бік будь-якого функціонування, тобто система його однорідних дій, здійснюваних у певних організаційних межах, визначених законодавством [4].

У словниковій літературі формою діяльності позначено організаційно-управ-

лінський вид діяльності уповноважених на те суб'єктів, завжди пов'язаний зі здійсненням відповідних дій у порядку, визначеному законодавством [5].

Іншими словами, форми діяльності – це однорідна діяльність відповідних суб'єктів, через які вони реалізують свої функції [6].

Форма благодійної діяльності – це зовнішній вияв діяльності благодійника, що полягає у вчиненні певних дій, спрямованих на надання благодійної допомоги, благодійної пожертви, управління благодійними ендаментами тощо.

Залежно від природи й змісту благодійної діяльності, від її форми та сфери здійснення, а також напрямів надання благодійної допомоги суб'єктів-благодійників варто розподілити за групами: 1) загальносоціальна: волонтерська, гуманітарна, донорська, трансплантаційна діяльність; 2) освітньо-культурна: меценатська діяльність; 3) релігійно-духовна: філантропічна діяльність; альтруїзм; 4) миротворча діяльність [7, с. 16].

Розкриємо зміст наведених груп.

Законами України «Про благодійництво та благодійні організації» та «Про волонтерську діяльність» чітко визначено, що специфічною формою благодійництва є волонтерська діяльність, що ґрунтується на вільній праці й не вимагає оплати, а головні мотиви волонтерів полягають не в матеріальному заохоченні та збагаченні, а задоволенні соціальних і духовних потреб. Праця волонтерів зазвичай зводиться до громадських робіт різного виду, організації суспільно корисних заходів, благодійних концертів, збору коштів на підтримку нужденних, індивідуальної нематеріальної допомоги окремим особам чи організаціям (інвалідам, дітям-сиротам, ветеранам війни, некомерційним структурам) тощо [8].

Із цього приводу наведемо думку Є. Л. Шекова, що волонтерська діяльність не допускає хаотичності. Відносини між волонтером та наймаючою організацією зазвичай урегульовано договорами, в яких суворо визначений обсяг робіт [9, с. 53].

Волонтерську діяльність можна розглядати як пожертвування в натуральній формі (у вигляді часу або праці), а не у формі товарів, готівки чи інших цінних активів [8]. Волонтерам повинно бути дозволено надавати будь-які послуги, визначені законом [8].

Законом України «Про волонтерську діяльність» закріплено, що волонтерська діяльність – це добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги [10].

Примітно, що тлумачні енциклопедичні словники поняття «волонтерська діяльність» трактують досить неоднозначно.

Так, у Словнику-довіднику з психології М. І. Конюхов визначає волонтерську діяльність як добровільну діяльність, суспільно корисну роботу, громадянську активність тощо [11, с. 45].

Є. С. Медведєва констатує, що волонтерська діяльність – це добровільне прийняття обов'язків із надання безоплатної соціальної допомоги, послуг, здійснення патронажу над інвалідами, хворими і особами похилого віку, а також особами і соціальними групами населення, які опинилися в складних життєвих ситуаціях [12].

Б. Г. Тукумцев визначив волонтерську діяльність як добровільну, здійснювану безкоштовно як державними, так і в приватних організаціях у медичній та освітній сферах чи сфері соціального обслуговування. Добровільна допомога є природною характеристикою культури будь-якого цивілізованого суспільства разом із традицією співучасті й співпереживання за долю ближнього, допомоги в скрутну хвилину [13].

В. І. Дибайло та Ш. Е. Малеріус трактують поняття «волонтерська діяльність» як вчинки людини, що не приносять їй матеріальної користі, це її добровільна діяльність з метою поліпшення добробуту певної спільноти чи суспільства [14, с. 15-20]. Вона може набувати будь-яких форм: від звичайної допомоги до зусиль, спрямованих на вирішення соціальних конфліктів та проблем бідності [19, с. 15-20]. За кількісними та якісними показниками волонтерська діяльність відіграє важливу роль у прогресивному розвитку всіх країн світу [19, с. 15-20].

О. В. Безпалько феномен «волонтерська діяльність» пояснює як форму громадянської участі в суспільно корисних справах, спосіб колективної взаємодії та ефективний механізм розв'язання актуальних соціально-педагогічних проблем [15, с. 128-137].

К. О. Сидоренко вважає волонтерську діяльність специфічною формою благодійництва, добровільною, безоплатною, соціально громадською діяльністю, якій притаманне вчинення активних дій суб'єктом надання волонтерської допомоги на користь її отримувача з метою поліпшення стану останнього.

Як бачимо, за наведених вище підходів поняття «волонтерство» і «волонтерська діяльність» повністю змішуються, адже «волонтерство» реалізується через волонтерську діяльність, а зазначені автори взагалі не звертають на це уваги.

І. Р. Айнутдинов, О. Ф. Акімов, Л. Ю. Вандишев, Л. Міщик [16], І. І. Мигович, С. С. Паль-

чевський, В. М. Пестриков, Ю. М. Хорунжий акцентують на синонімічності понять «волонтерська діяльність» та «благодійна діяльність», трактуючи їх як благодійну діяльність, здійснювану фізичними особами на засадах неприбутковості, без заробітної платні та просування по службі, заради добробуту й процвітання спільнот і суспільства загалом; як гуманістичну діяльність, спрямовану на соціальну допомогу певним верствам населення, розвиток добробуту й процвітання суспільства, що не вимагає матеріальної винагороди та ґрунтується на потребі реалізації цінностей [16].

Вважаємо хибним ототожнювати поняття благодійної діяльності та волонтерської діяльності вже тому, що вони обидва спрямовані на досягнення певною мірою однорідних цілей і результатів.

Як видно з вищевикладеного, на сьогодні в сучасному правовому полі не вироблено єдиної позиції стосовно дефінування волонтерської діяльності. Ми налаштовані виправити такий стан речей, навівши чіткий перелік ознак волонтерської діяльності, а саме:

- її здійснюють суб'єкти, котрі є членами відповідної волонтерської організації або волонтерами;
- здійснюється за рахунок власного вільного часу;
- правовою підставою є укладання договорів про надання волонтерської допомоги та щодо провадження волонтерської діяльності;
- має форму громадської участі в суспільно корисних справах;
- здійснюється без очікуваної фінансової винагороди та підставі мотиваційних, спонукальних переконань;
- здійснюється шляхом надання допомоги іншому;
- повна добровільність.

Викладені ознаки дають можливість сформулювати власну дефініцію розгляданого поняття.

Отже, **волонтерська діяльність** – це процес взаємодії спеціального суб'єкта (волонтерської організації чи волонтера) з об'єктом (особою, яка потребує допомоги), що здійснюється на добровільних засадах з метою поліпшення стану останнього.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що мета волонтерської діяльності полягає в сприянні особистісному та професійному зростанню, самореалізації та соціалізації особистості; наданні послуг тим, хто цього потребує, а також соціальної підтримки, захисту, допомоги окремим людям за рахунок компенсації втрат життєво важливих умов існування; реабілітації громадян з обмеженими можливостями та соціально вразли-

вих груп населення; у просвітництві населення та організації педагогіки середовища [17, с. 128].

Мотиви заняття волонтерською діяльністю можуть бути найрізноманітнішими: переконання морального й релігійного характеру, потреба в спілкуванні, активності, реалізації своїх здібностей, громадському і державному визнанні, бажання отримати нову роботу чи професію. Волонтерська діяльність здійснюється в групах взаємодопомоги, в індивідуальній підтримці осіб, які опинилися у складній життєвій ситуації або потребують постійного догляду, і шляхом участі в діяльності добровільних об'єднань [18].

Наступною загальносоціальною формою благодійної діяльності є гуманітарна діяльність. У ст. 1 Закону України «Про гуманітарну допомогу» законодавець визначає гуманітарну допомогу як цільову адресну безоплатну допомогу в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертв чи надання послуг, виконання робіт іноземними та вітчизняними донорами із гуманних мотивів відносно отримувачів гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують її через соціальну незахищеність, матеріальну незабезпеченість, скрутне фінансове становище, виникнення надзвичайного стану, зокрема внаслідок стихійного лиха, аварій, епідемій і епізоотій, екологічних, техногенних та інших катастроф, які створюють загрозу для життя і здоров'я населення, або тяжку хворобу конкретних фізичних осіб. Гуманітарна допомога є різновидом благодійницької діяльності і має спрямовуватися відповідно до обставин, об'єктивних потреб, згоди її отримувачів [19].

Підставою для започаткування процедури визнання допомоги гуманітарною є письмова пропозиція донора про її надання. Підставою для здійснення гуманітарної допомоги в Україні є письмова згода отримувача гуманітарної допомоги на її одержання [19]. Отримувач гуманітарної допомоги має такі самі права на її використання, що і набувач гуманітарної допомоги [19].

Діяльність у галузі протидії лихам, стихіям, надзвичайним подіям, військовим діям тощо на цей час здійснюється переважно на гуманітарних засадах – саме таку діяльність називають гуманітарною.

Гуманітарна діяльність – це діяльність, присвячена людській особистості, спрямована на забезпечення прав, свобод та інших інтересів людини. Гуманітарна діяльність у галузі протидії лихам та іншим надзвичайним подіям орієнтована на виживання людини та її спільнот під час цих подій. У процесі гу-

манітарної діяльності на міжнародній арені між її суб'єктами та об'єктами відбувається співпраця, що отримала назву міжнародного гуманітарного співробітництва [20, с. 156].

Важливим складником гуманітарної діяльності є гуманітарна допомога. Вона зазвичай надається в разі лих, надзвичайних ситуацій, військових конфліктів, а також миротворчих операцій.

В. А. Акімов, В. Я. Богачов, В. К. Владимировський, В. В. Лесних, В. А. Макєєв, В. Д. Новіков, В. І. Сорокін, А. В. Шевченко гуманітарною вважають допомогу, що надається населенню на добровільних засадах у разі надзвичайних ситуацій різного характеру без прагнення до будь-якої фінансової або політичної вигоди з метою полегшення поневірянь і складного становища постраждалих [21, с. 156].

О. Ю. Літвіна та В. О. Чепурнов поняття «гуманітарна допомога» трактують як специфічну форму благодійної діяльності. Такої самої думки дотримується Я. М. Буздуган, наголошуючи на необхідності доповнення ст. 1 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» поняттям гуманітарної допомоги як специфічної форми благодійної діяльності [22, с. 91]. Ми підтримуємо позицію названих науковців та вважаємо, що саме гуманітарна діяльність реалізується через надання постраждалим гуманітарної допомоги, яка є особливою формою благодійної діяльності.

На нашу думку, **гуманітарна діяльність** – це процес взаємодії суб'єкта і об'єкта, спрямований на сприяння виживанню людини та її спільнот з метою забезпечення прав, свобод та інших інтересів людини, у сфері протидії стихійному лиху, техногенній катастрофі або збройному конфлікту й іншим надзвичайним подіям як в Україні, так і на міжнародному рівні.

Сформулюємо ознаки гуманітарної діяльності: є особливою формою благодійної діяльності; їй притаманне надання адресної безоплатної допомоги; благодійний порядок такої форми сприяння; спрямованість на виживання людини та її спільнот; має на меті забезпечення прав, свобод та інших інтересів людини; характерна для сфери протидії стихійному лиху, техногенній катастрофі або збройному конфлікту чи іншим надзвичайним подіям; реалізовується як в Україні, так і на міжнародному рівні.

Здійснення гуманітарної діяльності на міжнародній арені слід називати міжнародною гуманітарною діяльністю.

Головними цілями гуманітарної діяльності є:

– забезпечення порятунку і виживання осіб, які постраждали від стихійного лиха,

техногенної катастрофи або збройного конфлікту, а також збереження їхнього здоров'я, наскільки це можливо в умовах надзвичайної ситуації;

– відновлення економічної самостійності всіх груп населення і поновлення діяльності всіх служб життєзабезпечення в найкоротший термін з особливою увагою до найбільш нужденних осіб та суб'єктів;

– ремонт і відновлення постраждалої інфраструктури й відродження економічної діяльності;

– надання найнеобхідніших продуктів харчування, одягу, медикаментів тощо;

– забезпечення цільовою адресною безоплатною допомогою в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертв;

– надання допомоги у вигляді виконання робіт, надання послуг іноземними та вітчизняними донорами з гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги, які її потребують, в Україні або за кордоном;

– забезпечення в разі збройного конфлікту зброєю, системою озброєння, боєприпасами, автотранспортом, авіаційною технікою, технічними та іншими матеріалами, які можуть використовуватися для спричинення серйозних тілесних пошкоджень або смерті.

Гуманітарна діяльність базується на принципах гуманності, добровільності, адресності, безоплатності, неупередженості, соціальної спрямованості, нейтралітету тощо.

Вважаємо, що ці напрями можна вважати базовими: перший – це пошук і порятунку; другий – надання притулку; третій – забезпечення харчуванням; четвертий – постачання питної води; п'ятий – медичне та соціальне забезпечення; шостий – захист від насильства та залякування; сьомий – надання різного роду послуг з відновлення економічної самостійності та стабільності, зрештою, восьмий напрям – це поновлення діяльності всіх служб життєзабезпечення тощо. Ці напрями дій визначені реальними потребами людей, постраждалих від надзвичайних ситуацій.

У країнах Європи досить розвинена та поширена донорська й трансплантаційна діяльність. Доволі високий є офіційний престиж донорства, зокрема, у Франції, де почесний донор має виключне право паркувати свою машину поряд із машиною президента. У багатьох країнах під час прийому на роботу перевагу надають тому, хто має картку донора. І це не випадково, тому що донор відповідально ставиться до свого здоров'я і має активну громадянську позицію – такий працівник ніколи не підведе. Для самих донорів здавання крові – це усвідомлений жест

допомоги тому, хто потерпає, а не привід для отримання певної вигоди чи винагороди. Європейці не вважають донорство героїзмом, для них це так само природно, як переходити дорогу на зелене світло [23].

В Італії добровільне донорство почало розвиватися ще у довоєнний час, а Асоціація донорів-волонтерів крові Італії (АВІС) нещодавно відзначила своє 75-річчя. Її започаткування пов'язане з ім'ям лікаря Форментано, який усе своє життя віддав служінню людям, організації та розвитку добровільного донорства. Нині відділення АВІС функціонує навіть у найменшому містечку Італії [23].

Донорство – то своєрідна форма солідарної громадянської, християнської, людської діяльності тощо. Якщо ти належиш до якогось донорського співтовариства, одразу стаєш «своїм» у компанії незнайомих людей – теж донорів чи благодійників. Це престижно, гідно й означає, що ти здорова доросла людина, яка має активну громадянську позицію, бажання зробити світ кращим [23].

У різних штатах США ситуація з донорством є неоднаковою, але в Каліфорнії добровільне донорство надзвичайно розвинене – донорами крові тут є 5 % населення, у Росії ж це лише 1,6 %, тобто втричі менше. Безоплатне донорство в США підтримує держава і некомерційні організації, воно популярне серед різних верств населення, має вагомий підтримку приватного бізнесу [23].

Наприклад, Банк Крові за співпраці з відомими компаніями часто організовує донорські акції. Так, автомобільні компанії надають донорам безкоштовну заміну масла в машині й балансування шин; а відома компанія з виробництва натуральних соків без консервантів Naked Juice організовує щорічний марафон на підтримку добровільного донорства, видаючи донорам безкоштовні соки після здавання крові [23].

В Україні за показником минулого року заготовлено 9,1 млн. крові на одну особу, тоді як Всесвітня організація охорони здоров'я стверджує, що ця доза повинна становити не менше 15 млн. У США кожні 109 із тисячі осіб здають донорську кров, у Європі – від 52 до 67. В Україні – лише 18 осіб із тисячі здають кров [24].

В Україні існують благодійні організації, які займаються донорською діяльністю, яку, на наш погляд, слід вважати спеціалізованою формою благодійної діяльності. Наприклад, Благодійний Фонд «Донор-ОМ» є місцевим неприбутковим благодійним Фондом, який об'єднує благодійників, донорів, бенефіціарів, (реципієнтів) і лікарів, небайдужих людей, молодь та інших осіб, які здійснюють благодійну донорську діяльність в інтересах людей

і суспільства. Він провадить свою діяльність самостійно, а також за співпраці з органами державної влади та місцевого самоврядування, з українськими та зарубіжними благодійними організаціями відповідно до Конституції України, законів України й інших нормативно-правових актів, якими врегульовано відповідні напрями діяльності, та Статуту [25].

Законом України «Про донорство крові та її компонентів» визначено, що донорство крові та її компонентів є добровільним актом волевиявлення людини, що полягає у здаванні крові або її компонентів із метою подальшого безпосереднього використання їх для лікування, виготовлення відповідних лікарських препаратів або використання у наукових дослідженнях [26].

Необхідно відзначити і такий вид донорської діяльності як специфічної форми благодійної діяльності, як донорство яйцеклітин (вони ж ооцити), що являє собою абсолютно безкоштовну, добровільну і благодійну допомогу потенційного донора яйцеклітини невідомому реципієнту [27].

Причому донор не може претендувати на матеріальну винагороду за свої послуги, оскільки надає їх на благодійних засадах, його вчинок є безкорисливим і добровільним актом на користь бездітної пари. Водночас донор має право на отримання всіх продуктів, яких потребує в період проходження програми, або може отримати гроші, на які особисто придбає необхідні продукти [27].

Особливим видом донорства є трансплантація (від лат. *transplantatio* - пересаджування) – це метод, що полягає в пересадці реципієнту органа або іншого матеріалу (тканини), взятого у донора, а також клонуваних тканин, штучних імплантантів (електронних, металічних та інших) [28].

Донором може бути будь-який дієздатний громадянин України віком від 18 років, який пройшов відповідне медичне обстеження і не має протипоказань, визначених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я [27].

Висновок. Отже, донорство – це безоплатне, добровільне надання донорського матеріалу для його подальшого безпосереднього використання з метою лікування, трансплантації, застосування у фармацевтиці та використання в наукових дослідах, що здійснюється в інтересах та на благо особи.

Донорська діяльність – це процес взаємодії певних суб'єктів (донорів, реципієнтів, лікарів), що здійснюється в інтересах людини, з метою популяризації ідей благодійного донорства та здорового способу життя, лікування й трансплантації.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: Перун, 2011. – 1836 с.
2. Ефремова Т. Ф. Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный / Т. Ф. Ефремова. – М.: Русск. яз., 2000. – 547 с.
3. Пометун О. І. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. І. Пометун, Л. О. Пироженко. – К., 2002. – 135 с.
4. Ярмиш О. Н. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] / О. Н. Ярмиш, В. О. Серьогін – Режим доступу: <http://books.br.com.ua/3125>.
5. Правовые формы деятельности государства и их характерные черты [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.vuzlib.ru/beta3/html/1/15557/15592/>.
6. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: підручник для науковця / Ю. П. Сурмін. – К.: Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти в Україні, 2006. – 302 с.
7. Сербин Р. А. Форми благодійної діяльності в Україні / Р. А. Сербин // Стан, проблеми та перспективи сучасної юриспруденції України в умовах євроінтеграції: правові та суспільні аспекти: матеріали підсумк. наук.-теорет. Інтернет-конф. (Київ, 23 квіт. 2015 р.) – К: Нац. акад. внутр. справ. – 2015. – С. 16–17.
8. Сидоренко К. О. Адміністративно-правове регулювання волонтерської діяльності в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право» / Сидоренко К. О. – К., 2013. – 234 с.
9. Шекова Е. Л. Особенности маркетинга благотворительных организаций / Е. Л. Шекова // Маркетинг в России и за рубежом. – 2006. – № 4. – С. 110–115.
10. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19 квітня 2011 р. № 3236-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 42. – Ст. 1842.
11. Конохов Н. И. Словарь-справочник по психологии / Н. И. Конохов. – М.: Академия, 1996. – 160 с.
12. Медведева Е. С. Словарь терминов по теории социальной работы / Е. С. Медведева. – М.: Сфера, 2006. – 234 с.
13. Тукумцев Б. Г. Словарь-справочник по социальной геронтологии / под ред. Б. Г. Тукумцева. – Самара, 2003. – 105 с.
14. Розширення можливостей недержавних організацій через залучення волонтерів та створення мереж / за ред. В. Дибайло, Ш. Малеріус – К.: [Б.В.], 2004. – 98 с.
15. Безпалько О. В. Підготовка волонтерів до проведення організаційних форм соціально-педагогічної діяльності // Волонтерство: порадник для організатора волонтерського руху в Україні / уклад.: Т. Л. Лях; авт. кол.: Безпалько О. В., Заверико Н. В., Зверева І. Д. – К.: Волонтер, 2001. – 242 с.
16. Міщик Л. І. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / Л. І. Міщик. – К.: ІЗМН, 1997. – 140 с.
17. Культура життєвого самовизначення: інтегративний курс для учнів загальноосвітніх навчальних закладів: метод. посіб.: у 3-х ч. / [О. В. Безпалько, М. І. Босенко, Р. Х. Вайнола та ін.]; наук. кер. та ред. І. Д. Зверева. – К.: Златограф, 2003. – Ч. 2: Середня школа. – 536 с.
18. Тукумцев Б. Г. Словарь-справочник по социальной геронтологии / под ред. Б. Г. Тукумцева. – Самара: Начало, 2003. – 105 с.
19. Про гуманітарну допомогу: Закон України від 22 жовтня 1999 р. № 1192-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
20. Основы духовной культуры // Энциклопедический словарь педагога [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://spiritual_culture.academic.ru/1252.
21. Экономические механизмы управления рисками чрезвычайных ситуаций / В. А. Акимов, В. Я. Богачев, В. К. Владимировский [и др.]. – М.: Куна, 2004 – 312 с.
22. Будзуган Я. М. Правові основи діяльності українських благодійних об'єднань медичного спрямування / Я. М. Будзуган // Віче. – 2010. – № 24. – С. 25–30.
23. Европа: донорство как форма солидарности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://krab.org.ua/data/upload/donorstvo/Evropa.forma>.
24. Донорство в Україні: необхідна благодійність чи небезпечна розкіш? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://h.ua/story/188349#ixzz3wfx7TJwE>.
25. Статут Благодійного Фонду «Донор-ОМ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://donor-om.org.ua/index.php/docs/5-statut-blagodijnogo-fondu-donor-om>.
26. Про донорство крові та її компонентів: Закон України від 23 червня 1995 р. № 239/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 23. – Ст. 183.
27. Донорство яйцеклетки: последствия, как стать донором? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://love-mother.ru/donorstvo-yaickekletki-posledstviya-kak-stat-donorom-otzyvu>.
28. Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини: Закон України від 16 липня 1999 р. № 1007-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 41. – Ст. 377.

В статті охарактеризовані основні форми благодійної діяльності в Україні. Доведено, що правова категорія «благодійна діяльність» через дослідження таких правових категорій, як: форма, діяльність, форма діяльності, благодійна діяльність, форма благодійної діяльності, гуманітарна діяльність, донорська діяльність.

Ключевые слова: форма, деятельность, форма деятельности, благотворительная деятельность, форма благотворительной деятельности, гуманитарная деятельность, донорская деятельность.

The article describes the basic forms of philanthropy in Ukraine. Proven legal category of «charity» through legal research categories: as shape, form, forms of charitable activity.

Key words: shape, activity, form of charitable activity, form of charitable activities, humanitarian activities, donor activities.